

MEDICINALBERETNING

FOR

THISTED AMTSLÆGEKREDS

1954



VED AMTSLÆGE L. FOLKE

AFSNITTET OM TUBERKULOSESTATIONERNES VIRKSOMHED
VED OVERLÆGE G. BINDSLEV OG
AFDELINGSLÆGE M. HOLM

THISTED AMTS TIDENDES
BOGTRYKKERI
1955

Lægerne erindres om:

Blanketter til dødsattester, ugelister o. l. anmeldelser, graviditetskort, journaler til profylaktiske undersøgelser af børn, m. v. rekvireres hos firmaet *Johan Ullstad & Sønner, Kompagnistræde 10, København K.*

Tilfælde af barselfeber	} anmeldes på gul blanket både til sundhedsstyrelsen og embedslægen.
- - tyfus og paratyfus b.	
- - meningitis cerebrospin. epid.	
- - poliomyelitis epidemica	
- - vaccinationskomplikationer fra nervesystemets side	

Tilfælde af difteri og scarlatina	} anmeldes på gul blanket til embedslægen.
- - malaria artificialis	
- - Weils sygdom (leptospiroser)	

Tilfælde af miltbrand hos mennesker	} anmeldes ved påtegning om patienternes navn og adresse på ugelisten.
- - mund- og klovsyge hos mennesker	
- - myalgia epidemica	

De på gul blanket særligt anmeldte sygdomme skal også opføres på ugelisten, der for *hver* uge skal indsendes senest mandag, og det vil være formålstjenligt i disse tilfælde (således altid ved difteri og scarlatina) at anføre patientens navn og bopæl i rubrikken »Anmærkning«. Endvidere erindres om, at der ved anmeldelse af *syfilis* skal anføres i den særlige rubrik på ugelisten: køn, fødselsdato, forbogstav i efternavn samt journalnummer.

Tilfælde af tuberkulose (lunge- og extrapulm. tub.) anmeldes på de dertil udarbejdede *nye* blanketter. Blanketterne adresseres til *Tuberkulosestationen*.

For anmeldelser forsynet med *Postbesørges ufrankeret* betales portoen af embedslægen ved modtagelsen, i modsat fald beregner postvæsenet strafporto. Flere forsendelser kan sendes i eet omslag.

For dødsattesternes vedkommende erindres om, at afdødes *ægteskabelige stilling* altid skal anføres, og at under *stilling og næringsvej* betegnelser som »invalidere rentnyder«, »aldersrentnyder«, »rentier« o. l. bør suppleres med *oplysning om afdødes tidligere erhverv*.

Kommunalbestyrelserne erindres om:

at det påhviler embedslægerne at yde bistand i alle spørgsmål af sundhedsmæssig natur; herunder også bestemmelserne i de sociale love, forsåvidt disse angår den offentlige sundhedspleje.

Sundhedskommissionerne erindres om:

pligten til at give embedslægen og politimesteren underretning om tid og sted for afholdelse af kommissionsmøde, i forbindelse med oplysning om dagsorden.

Thisted amtslægekreds

har et areal på 23515 ha og en kystlinie på 534 km. Efter at Thyborøn pr. 1. april 1954 blev en selvstændig kommune, som udskiltes af Thisted amt og henlagdes under Ringkøbing amt, er grænserne for Thisted amtslægekreds identiske med Thisted amts. Ved folketællingen den 7. decbr. 1950 var amtslægekredsens folketal 86.383. Den er delt i to lægekredse:

Thisted lægekreds (amtslæge L. Folke, Skovgade 20, Thisted. Træffes kl. 13—14½, undtagen lørdag, tlf. 78) bestående af Thisted købstad og 38 sognekommuner (64 sogne) med et folketal på 59.321, og

Morsø lægekreds (kredslæge A. Stigaard, Grønnegade 1, Nykøbing Mors. Træffes kl. 12½—14, tlf. 180) bestående af Nykøbing M. købstad og 14 sognekommuner (31 sogne) med et folketal på 27.297.

Tabel I.

Befolkningsforhold

Folketallet samt antallet af fødte og døde i 1954

	Folke- tal ¹⁾	Levendefødte				Dødfødte ²⁾				Døde ²⁾				Fødsels- overskud ²⁾	
		M.	Kv.	Sum	0/00 af folket.	M.	Kv.	Sum	0/00 af fødte	M.	Kv.	Sum	0/00 af folket.	Antal	0/00 af folket.
Thisted købstad	9021	106	97	203	22,5	5	1	6	3,0	82	77	159	17,6	44	4,9
Nykøbing M. købstad	9259	96	98	194	21,0	2	1	3	1,5	67	59	126	13,6	68	7,3
Købstæderne ialt . .	18280	202	195	397	21,7	7	2	9	2,3	149	136	285	15,6	112	6,1
Thisted landkreds . .	50300	487	426	913	18,2	12	10	22	2,4	202	203	405	8,1	508	10,1
Morsø landkreds . . .	18038	176	155	331	18,4	4	3	7	2,1	41	47	88	4,9	243	13,5
Landkredsene ialt . .	68338	663	581	1244	18,2	16	13	29	2,3	243	250	493	7,2	751	11,0
Amtslægekredsen . .	86618	865	776	1641	18,9	23	15	38	2,3	392	386	778	9,0	863	10,0

¹⁾ Folkeregistertal pr. 1/7 1954.

²⁾ Ej korrigeret efter hjemsted, jfr. teksten på næste side og tabel III over dødsårsagerne.

Folketallet er steget med een siden i fjor, og det er siden folketællingen for 4 år siden (7. decbr. 1950) kun steget med 235, til trods for at fødselsoverskuddet i det samme tidsrum har været ca. 3160 personer. Der finder således en betydelig flytning sted her fra amtet til hovedstaden og andre dele af landet, hvor erhvervsforholdene er gunstigere. Denne »udvandring« svarede i år ganske nøje til amtets fødselsoverskud på 863 personer. I kommunerne ved vestkysten er folketallet endog faldende.

Antallet af levendefødte har været faldende de senere år, hvor det endog har ligget lidt lavere end i 1930'erne (tabel II).

Antallet af døde var en smule mindre end i fjor. Som det fremgår af tabel III over dødsårsagerne, hvor man har medregnet de personer, som døde uden for Thisted amt, men var hjemmehørende her, døde ialt 805 (1953: 817).

Fødselsoverskuddet er noget mindre end de første år efter krigen, men ligger dog — p. gr. af den lavere dødelighed — lidt højere end i 1930'erne (tabel II).

Tabel II.

Levendefødte og fødselsoverskud i forhold til folketallet.

	Levendefødte pr. 1000 indbyggere i amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 indbyggere i amtslægekredsen	Fødselsoverskud pr. 1000 indbyggere i hele landet.
1930—34 incl.	19,9	9,2	7,1
1935—39 incl.	19,2	8,7	7,2
1940—44 incl.	21,9	11,8	10,2
1945—49 incl.	22,7	13,5	12,1
1950	20,1	10,4	9,4
1951	20,8	11,6	9,0
1952	18,8	10,3	8,7
1953	19,0	9,9	8,9
1954	18,9	10,0	

Ifølge *jordemoderprotokollerne* har amtets jordemødre i 1954 assisteret ved 1656 fødsler (1953: 1687). Af disse var

23 tvillingefødsler og 1 trillingefødsel. Der har altså været 1631 fødende.

1572 fødsler var rettidige (fødselsvægt over 2500 gram), hvoraf 19 dødfødte og 1553 levendefødte børn.

- 84 fødsler var for tidlige (fødselsvægt under 2500 gram), hvoraf 15 dødfødte og 69 levendefødte børn.
- 1607 børn fødtes i ægteskab, og 49 børn fødtes uden for ægteskab, svarende til 3 % af samtlige fødsler (1953: 3,7 % og i 1938—52 incl. gennemsnitlig 3,5 %).
- 1603 fødsler fuldendtes ved naturen.
- 16 gange foretoges tangforløsning, og 17 gange foretoges fremtrækning.
- 15 gange fuldendtes fødslen ved kejsersnit.
- 14 gange foretoges løsning af moderkagen.
- 559 gange anvendtes vefremkaldende stoffer.
- 1600 af de fødte børn var i live 7 dage efter fødslen. Af de 56 børn, som var dødfødte eller døde inden 7 dage, fødtes 8 ved kunsthjælp og 48 ved naturlig fødsel.
- 301 af fødslerne foregik på sygehus = 18 % (1953: 17 %, 1952: 15 %).

Oversigt over dødsfaldene

Af de i købstæderne hjemmehørende personer døde i 1954: 195, — af de i landkommunerne hjemmehørende: 610, ialt 805 døde, jfr. tabel III.

Således beregnet efter hjemsted bliver *dødeligheden* 9,3 ‰ i hele amtet (1953: 9,4 ‰), fordelt med 8,7 ‰ i landkommunerne og 10,7 ‰ i købstæderne. For hele landet findes på samme måde en højere dødelighed i byerne end på landet, hvilket hovedsagelig skyldes, at mange mennesker fra landet flytter til byerne, når de bliver gamle.

Spædbørnsdødeligheden. I alderen under 1 år døde pr. 100 levendefødte i købstæderne: 3, i landkommunerne: 3,5 og i amtslægekredsen under eet: 3,4. Dette tal er noget højere end de senere års, idet spædbørnsdødeligheden fra 5,2 % i 1944 gradvis var faldet til 2,7 % i 1953.

I tabel III er *dødsårsagerne* opstillet efter den nye internationale klassifikation, som her i landet er benyttet siden 1951. Af dennes 50 sygdomsgrupper er der i tabellen kun medtaget de grupper, i hvilke der er forekommet dødsfald.

Hjertesygdomme var med 231 dødsfald langt den hyppigste døds-

årsag, men ogsaa karsygdomme i centralnervesystemet («apoplexi» o. l.) er almindeligt forekommende (115 dødsfald).

Af ondartede svulster («kræft» o. l.) døde 139 = 16 pr. 10.000 indbyggere.

Af lungebetændelse døde 18 = 2,1 pr. 10.000 indb.

Af tuberkulose døde i år kun 3, svarende til 0,3 pr. 10.000 indb. — den laveste tuberkulosedødelighed, som endnu er konstateret. I tiåret 1936—45 var tuberkulosedødeligheden gennemsnitlig 3,8 pr. 10.000 indb., og før den tid lå den endnu langt højere.

Ved selvmord døde 6 (1953: 6).

Dødsfald som følge af ulykkestilfælde forekom i 35 tilfælde (26 mænd og 9 kvinder). I 11 tilfælde skyldtes disse dødsfald ulykkestilfælde med motorkøretøjer.

Tabel III.

Dødsfald efter hjemsted og alder 1954

	Købstæderne:					Tilsammen	Landkommunerne:					Tilsammen	Amtskredsens Ialt			
	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år			65 år og der- over	Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år			65 år og der- over		
				M.	Kv.						M.				Kv.	M.
1. Lungetuberkulose						2					1				1	3
17. Andre infektionssygdomme						4					3				7	11
18. Ondartede svulster						27					20				112	139
19. Godartede og uspecifiserede svulster			8			3		1	2	18	26	45			8	11
20. Sukkersyge			1			2				1	4	3			2	2
21. Blodmangel											1	1			1	1
22. Karsygdomme i centralnervesystemet																1
23. Hjerneindebetændelse (dog ikke tub. svf. eller meningokok-M.)			1	4	18	36				6	27	41			79	115
25. Hjertesygdomme, kroniske, rheumatiske								2							3	3
26. Hjertesygdomme, arteriosclerotiske og degenerative			4	3	23	54				2					2	2
27. Hjertesygdomme, andre			2	2	1	4										15
28. Hjertesygdomme, ved blodtryksforhøjelse					4	4					3	5			8	12
29. Forhøjet blodtryk uden hjertesygdom						1					1	3			3	4
30. Influenza	1					1									17	17
31. Lungebetændelse	1					3									18	18
32. Bronchitis						1									8	8
33. Mavesår og sår på tolvfingertarmen						2				1					7	7
34. Blindtarmsbetændelse			2		1	4					2	2			3	3
35. Tarmslyng og brok					1	1			1			1			2	4
36. Tyndtarms- og tyktarmskatarrh (undt. spædbørnsdiarrhoe)	1					1		1							4	5
37. Skrumpelever																1
38. Nyrerebetændelse og -degeneration						3				1					1	1
39. Forstørrelse af blærehalskirtlen			1		1	3				2	1	1			5	8
41. Medfødte misdannelser	2					2					15				15	18
42. Fødselslæsioner, skinddød, ufuldst. lun- geudfolding hos nyfødte	2					2		4							4	6
43. Infektioner hos nyfødte						2										10
44. Andre sygdomme hos nyfødte	4					4		14							1	1
45. Alderdomssvaghed, dårligt definerede og ukendte sygdomme					3	5									14	18
46. Alle andre sygdomme	1		1	6	6	22		1	2	5	33	6			79	101
47. Kvæstelser og lign.		1			1	4		2		1	5	6			24	28
48. Forbrændinger						2		1							1	1
49. Forgiftninger						2									1	3
50. Alle andre skader				1	1				3		1				1	9
Tilsammen	12	1	16	23	72	195	43	9	7	66	205	230	610		805	

Skematisk sygeliste for 1954 for bykommunerne i Thisted amtslægekreds

Tabel IV

Folkemængden var pr. 1/7 1954: 18.280

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele året	De syges alder					I alt	Forfj. års sum
														Under 1 år	1-4 år	5-14 år	15-64 år	65 år og derover		
														M.	K.	M.	K.	M.		
1. Tyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
2. Paratyfus	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
3. Epidemisk Meningitis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
4. Børnelammelse (u. — m.lammelser)	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	1	"	"	1	"
5. Australsk Sovesyge	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
6. Dysenteri	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	1	1	"	"	"	"	1	"	"	"
7. Malaria	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
8. Difteri	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
9. Skarlagenfeber	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
10. Barselfeber	"	2	"	"	"	2	8	2	5	1	4	5	30	"	15	14	"	"	30	20
11. Blæreudslæt hos nyfødte	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	"	1	"	"	"	"	"	1	"
12. Stivkrampe -	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	3
13. Mæslinger	250	88	35	24	19	25	28	1	"	7	39	16	534	11	228	288	4	3	534	466
14. Røde Hunde	"	"	2	3	10	3	2	2	3	3	30	148	204	8	58	109	6	23	204	129
15. Skalkopper	26	18	12	17	17	2	1	7	5	10	7	13	118	3	53	61	2	"	118	162
16. Kighoste	53	34	14	11	16	11	5	7	26	36	81	114	403	13	204	183	1	"	403	161
17. Faresyge	150	95	52	13	10	10	5	7	3	3	2	5	355	"	98	205	28	24	355	152
18. Influenza	104	314	759	143	76	60	23	45	61	133	86	93	1897	26	193	425	528	601	1897	1446
19. Halsbetændelse	124	167	120	84	94	97	104	122	162	170	151	141	1536	42	379	491	300	321	1536	1499
20. Bronchitis	68	77	84	29	26	25	14	18	39	49	43	55	527	29	109	140	78	96	527	549
21. Katarrhalsk Lungebetændelse	73	46	93	37	22	16	17	9	27	46	51	53	490	45	115	126	69	68	490	333
22. Krupøs Lungebetændelse	8	9	9	5	4	5	3	2	1	3	4	6	59	"	5	10	22	18	3	55
23. Kolerine	3	6	21	31	38	28	24	27	71	22	28	21	320	19	109	106	33	44	320	308
24. Smitteom Gulsot	"	"	1	1	1	"	1	1	"	"	"	"	5	"	"	"	1	4	"	2
25. Gigtfeber	"	"	"	"	"	"	2	"	"	1	"	"	8	"	"	"	3	"	5	7
26. Rosen	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	8	16
Sum...	861	856	1202	382	333	286	232	251	405	481	528	673	6490	196	1567	2159	1075	1209	6490	5309
27. Gonorrhoe	3	2	"	1	1	4	6	8	2	"	1	3	31	"	"	"	17	14	"	22
28. Venerisk Sar	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
29. Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
30. Medfødt Syphilis	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
31. Lymphogranulom	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
32. Delirium	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
33. Fraat	"	2	"	3	"	2	3	"	6	14	"	"	30	"	5	9	8	"	30	4

Skematisk sygeliste for 1954 for landkommunerne i Thisted amtslægekreds

Tabel V

Folkemængden var pr. 1/7 1954: 68.338

	Januar	Februar	Marts	April	Maj	Juni	Juli	August	September	Oktober	November	December	Hele året	De syges alder						I alt	Forfaldte års sum
														15-64 år				65 år og derover			
														1-4 år	5-14 år	M.	K.	M.	K.		

1. Tyfus.....	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"	"
---------------	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---

Infektionssygdomme

Det samlede antal af de på ugelisterne anmeldte tilfælde af infektionssygdomme lå i år en del højere end vanligt.

	1954	1953	1952	1951	1950	1949	1948
Købstæderne	6490	5309	5010	3358	5069	5047	3718
Landkommunerne ..	13709	11612	12032	8690	10991	11866	10733
Amtslægekredsen ..	20199	16921	17042	12048	16060	16913	14451

Den relative sygelighed (forholdet mellem antallet af anmeldte sygdomstilfælde og folketallet) har været:

	1954	1953	1952	1951	1950	1949	1948
Købstæderne	35,5 %	29,1 %	27,2 %	18,2 %	27,6 %	27,5 %	20,5 %
Landkommunerne ..	20,1 %	17,0 %	17,6 %	12,8 %	16,1 %	17,4 %	15,8 %
Amtslægekredsen ..	23,2 %	19,5 %	19,7 %	13,9 %	18,5 %	19,5 %	16,8 %

Ligesom de senere år var halsbetændelse, lungebetændelse og bronkitis hyppigt forekommende. I årets første måneder optrådte en lettere influenzaepidemi, som i marts var ret udbredt med godt 2500 anmeldte tilfælde. Mæslinger og fåresyge forekom ret hyppigt i januar—marts, og kighoste samt røde hunde i november og december.

Tyfus og paratyfus forekom ikke. På Mors har der ikke været tyfustilfælde i de sidste 4 år, hvilket er bemærkelsesværdigt, fordi sygdommen ellers har optrådt praktisk taget hvert år i det sidste halve århundrede og meget udbredt i 1918 med ca. 270 tilfælde. — I Nykøbing kendes ved årets udgang 3 tyfusbacilbærere, som alle har fået sundhedsstyrelsens vejledning og kontrolleres. Efter undersøgelser på Seruminstitutet blev en tidligere tyfusbacilbærer i Nykøbing erklæret for bacilfri. Paratyfusbacilbærere findes ikke.

Børnelammelse optrådte i år kun med 6 tilfælde, hvoraf de 4 med lammelse, men uden dødsfald. I epidemiårene 1952—53 anmeldtes tilsammen 61 tilfælde, hvoraf 34 med lammelse og 6 med dødelig udgang.

Difteri er ikke forekommet i de sidste 7 år.

Lungebetændelse (bronchopneumonia og pneumonia crouposa) anmeldtes med 1829 tilfælde noget hyppigere end sædvanligt. Dødeligheden var ligesom i fjor kun 1 %, og dødsfaldene optrådte udelukkende blandt børn under 5 år og ældre mennesker over 65 år.

Kalvekastningsfeber forekom ikke.

Kønssygdomme.

Gonorrhoea anmeldtes med 40 tilfælde (1953: 28) og *syfilis* med 2 tilfælde samt 1 tilfælde af medfødt syfilis (0). Tallene for 1953 var de laveste siden krigen, hvor der i 1944 forekom 246 tilfælde af *gonorrhoea* og 55 af *syfilis*.

Vederlagsfri behandling af kønssygdomme er af embedslægerne og de visiterende læger foretaget i det omfang, der fremgår af følgende oversigt. Opsporingen af smitekilder har ikke voldt sådanne vanskeligheder, at det har været nødvendigt at anmode politiet om bistand.

	Gonorrhoea		Syfilis		Observation		Ialt
	M.	Kv.	M.	Kv.	M.	Kv.	
Amtslægen i Thisted.....	19	15	2	0	16	13	65
Kredslægen i Nykøbing	4	3	2	4	11	5	29
Dr. E. Pedersen, Fjerritslev....	0	0	1	1	2	0	4
Dr. E. Toft, Vestervig	1	0	0	0	0	0	1
Ialt..	24	18	5	5	29	18	99

Tuberkulose.

Dødeligheden af tuberkulose er omtalt side 6.

Angående *nye tilfælde af tuberkulose* og tuberkulosebekæmpelsen henvises til afsnittet: Årsberetning for Thisted amts tuberkulosestationer, side 17.

Andre kroniske sygdomme.

Kræft og sukkersyge synes at forekomme med samme hyppighed i Thisted amt som i andre dele af landet. *Gigttildelser, kronisk bronkitis og asthma* forekommer skønsmæssigt forholdsvis hyppigt her i amtet. Måske gælder det samme *epilepsi*.

Forgiftninger.

På amtets sygehuse behandledes 60 akutte forgiftninger (1953: 53), hvoraf de 29 skyldtes selvmordsforsøg (28), som i eet tilfælde førte til døden.

Forgiftningerne var følgende: Sovemidler 32 (28), alkohol 4, petroleum 4, kulilte 1, Bladan 1, Mortallin 1, forskellige medikamenter 17 (acetylsalicylsyre, insulin, lucosil, persedon m. fl.).

Overførte dyresygdomme

og tilfælde af mund- og klovsyge hos mennesker er ikke anmeldt.

Oversigt over belægningsforholdene m. v. på sygehusene i Thisted amt i 1954

Tabel VI.

	Central- sygehuset i Thisted		By- og amts- sygehuset i Nykøbing	Amtssyge- huset i Fjerritslev	Amtssyge- huset i Koldby	Amtssyge- huset i Vestervig	Amtssyge- huset i Hvidbjerg
	med. afd.	kir. afd.					
<i>Antal sengepladser</i>	70	90	88	35	25	28	12
<i>Funktionærer, ialt</i>	125		99	23	16	18	7
a) Læger	10		5	2	1	1	1
b) Sygeplejersker og elever	60		52	11	7	11	3
c) Andre funktionærer	55		42	10	8	6	3
<i>Patienter ved årets begyndelse</i> ...	52	60	84	28	14	25	2
<i>Indlagte i årets løb, ialt</i>	1162	2504	2490	504	372	598	143
a) medicinsk-kirurgiske	1150	2504	2484	503	370	598	143
b) epidemiske	12	0	6	1	2	0	0
<i>Døde</i>	56	46	85	19	17	14	8
<i>Antal sygedage, ialt</i>	25691	37221	42589	10036	7435	10309	1973
a) medicinsk kirurgiske	25515	37221	42540	10021	7416	10309	1973
b) epidemiske	176	0	49	15	19	0	0
<i>Daglig gennemsnitsbelægning</i>	70,5	109,8	116,7	27,4	20,4	28,2	5,4
a) medicinsk-kirurgiske	70	109,8	116,6	27,4	20,4	28,2	5,4
b) epidemiske	0,5	0	0,1	0	0	0	0
<i>Antal operationer</i>	0	1857	1175	160	144	324	85
<i>Antal fødsler</i>	0	66	77	59	36	48	26
<i>Antal kostdage</i>	102473		72266	16925	12981	17560	4311
	kr.		kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
<i>Udgift pr. kostdag</i>	1,70		2,06	2,50	2,73	2,70	2,08
<i>Driftsudgifter (finansår 1953/54)</i> ..	1631954,63		1315147,85	210570,74	166768,89	211836,01	60484,28
1) heraf lønningskonto	821834,89		634222,37	84245,92	64472,98	59694,34	30739,61
2) heraf forplejningskonto	173862,66		148433,38	42376,94	35438,08	47412,12	8984,16
<i>Driftsudgift pr. sygedag</i>	26,02		31,49	21,08	20,92	20,84	27,67
<i>Driftsindtægter (finansår 1953/54)</i> ..	1631954,63		1315147,85	210570,74	166768,89	211103,13	57874,93
1) heraf ved kur og pleje	429231,50		292317,35	63818,24	54367,50	62689,50	13826,00
2) andre indtægter	67905,36		54312,79			6616,63	2288,93
3) Tilskud fra stat, amt og kommuner	1134817,77		968517,71	146752,50	112401,39	141797,00	41760,00

Sygehuse m. v.

Sygehusenes belægningsforhold og økonomi er belyst i en skematisk oversigt, tabel VI.

Centralsygehuset i Thisted består af en kirurgisk, en medicinsk og en røntgenafdeling, sidstnævnte oprettet i 1953, hvor dr. Betak Petersen ansattes som dens overlæge og amtsradiolog. Afdelingens tekniske installationer er moderniseret, men pladsforholdene er trange. Røntgenafdelingen har ingen sengepladser, og dens virksomhed fremgår ikke af tabel VI. Der er foretaget 5987 røntgenundersøgelser på 5514 patienter og givet 2269 røntgenbehandlinger til 695 patienter.

I den kirurgiske afdelings tal (tabel VI) indgår belægningen med øre-, næse- og halssygdomme (10 sengepladser i en særskilt bygning) og øjensygdomme, som behandles af speciallæger. I afdelingen er foretaget 1857 operationer og givet 606 blodtransfusioner. Der gives efter lægehenvisning ambulant behandling i meget begrænset omfang (»lukket ambulatorium«).

Til den medicinske afdeling er knyttet en diagnosestation for medicinske sygdomme, hvor 113 patienter undersøgtes ambulant (1953: 105). Sygehusets centrallaboratorium foretog 663 undersøgelser (915) på ambulante patienter henvist af de praktiserende læger.

Antallet af sengepladser i Thisted amts sygehuse — 345 ialt — svarer til 4 senge pr. 1000 indbyggere, hvilket er noget mindre end de fleste andre steder i landet. For provinsen som helhed — altså bortset fra hovedstadens specielle forhold — havde sygehusene i 1948 5 sengepladser pr. 1000 indbyggere. — Antallet af patienter behandlet i Thisted amts sygehuse var i 1954 93 pr. 1000 indbyggere, medens det for hele landet (i 1952) var 109 pr. 1000 indbyggere. Der tiltrænges en moderat forøgelse af amtets sygehus-sengepladser, hvilket de bevilgende myndigheder også har under overvejelse, og en udvidelse og modernisering af operations- og røntgenlokalerne i centralsygehuset i Thisted og i Nykøbing sygehus, for at man kan følge trit med den tekniske og faglige udvikling og den intensive drift, som nu muliggør et langt hurtigere patientskifte end for blot få år siden.

By- og amtssygehuset i Nykøbing har blandet medicinsk-kirurgisk belægning. Der foretoges 1175 operationer. Ambulant behandling gives ikke fraset røntgen- og kulbuelysbehandling. Sygehusets laboratorium foretager efter henvisning fra de praktiserende læger undersøgelse på ambulante patienter, som i særlige tilfælde kan hen-

vises til centrallaboratoriet i Thisted. Som sygehusets medicinske konsulent fungerer overlæge Holger Nielsen, Thisted, som tilser de medicinske patienter ugentlig. Amtsradiologen leder ved besøg to dage ugentlig sygehusets røntgenbehandling og diagnostik.

En del af sygehusets patientbygninger og funktionærværelser, køkkenet og vaskeriet er stærkt forældede og uhensigtsmæssigt indrettede. Røntgenlokalerne er for små og er uheldigt beliggende på operationsgangen. Der er kun een operationsstue og een skiftestue, som tillige må bruges som skadestue, fødestue og transfusionsstue. — Det overvejes, om sygehuset kan udbygges og moderniseres, eller om det vil være mere hensigtsmæssigt at opføre et nyt.

Amtssygehuset i Vestervig blev i 1953 udvidet med en tilbygning indeholdende operationsstue med birum, fødestue og et røntgenlokale med venteværelse og kontor, som tillige benyttes af tuberkulosestationen.

Ved *amtssygehuse*ne i *Fjerritslev* og *Koldby* er der ikke sket ændringer i årets løb.

I *amtssygehuset i Hvidbjerg* er to stuer indrettet til massage- og kortbølgebehandling til brug for indlagte og ambulante patienter.

— I beredskabsøjemed er der udarbejdet planer om indretning af hjælpelazaretter ved sygehuse, truffet foranstaltninger til sikring af vand- og strømforsyningen og anskaffet et beredskabslager af hospitalssenge, instrumenter, forbindstoffer m. v.

— *Johnsens rekreationshjem i Thisted*, som siden 1948 var lukket p. gr. af økonomiske vanskeligheder, genåbnedes i maj efter at være blevet moderniseret. Det har nu 24 pladser, er godkendt af sygekassedirektoratet og drives med tilskud fra sygekasserne (7 kr. pr. patient-dag). Indtil årets udgang havde 140 rekonvalescenter ophold i hjemmet.

Det private »*Hvilehjem*« i *Hundborg* har plads til 50 gamle og kronisk syge.

I *De gamles hjem i Nykøbing* findes 20 sengepladser til syge, og i *Thisted alderdomshjem* 2 sygestuer med ialt 4 sengepladser.

Der har tidligere været planer fremme om et plejehjem for kronisk syge her i amtet, og der er også behov for et sådant. Nu da lovgivningsmagten er gået ind for statsstøtte til driften af sådanne plejehjem, bør denne sag optages til ny overvejelse.

Foranstaltninger mod sygdomme

Tuberkulosestationernes virksomhed omtales side 17.

Hjemmesygeplejen besørgeres i købstæderne af sygeplejersker ansat af sygekassen og af diakonisser ansat af menighedsplejen i Thisted og sygeplejeforeningen i Nykøbing. Hjemmesygeplejerskerne på landet er de fleste steder ansat af en sygeplejeforening og i det væsentlige lønnet ved tilskud fra sygekasse og kommune. De fleste hjemmesygeplejersker har nu bil og klarer herved ret store områder, ofte omfattende flere kommuner. På Mors er der hjemmesygeplejersker overalt, medens to mindre landkommuner i Thisted lægekreds (Hjardemål og Vang) ikke har nogen ordning af hjemmesygeplejen.

Husmoderafløsere har vist sig at være et stort gode for befolkningen i købstæderne og de landkommuner, hvor en sådan ordning er gennemført (Thisted landsogn, Tilsted, Skinnerup, Snedsted, Haring-Stagstrup, Skyum-Hørdum, Hurup, Hvidbjerg-Lyngs, Jegindø og Frøslev-Møllerup).

Sundhedsplejersker. Den i 1944 ansatte sundhedsplejerske i *Thisted* købstad og landsogn har i årets løb aflagt 3787 besøg (3528) i 209 hjem med spædbørn. 3 hjem ønskede ikke sundhedsplejerskens besøg. 101 børn henvistes til læge. I *Nykøbing M.* har den i 1947 ansatte sundhedsplejerske aflagt 2358 besøg (2667) i 139 hjem. 6 hjem ønskede ikke sundhedsplejerskens besøg. 81 børn henvistes til læge.

Der er ingen børneplejestationer i Thisted amt og ingen sundhedsplejersker på landet ud over Thisted landsogn. Embedslægerne har drøftet ansættelse af sundhedsplejersker på landet med adskillige sogneråd og mødt forståelse af sagens betydning, men endnu ikke tilstrækkelig til dens gennemførelse.

Livredning og sygetransport foretages som omtalt tidligere år. Falcks Redningskorps i Thisted har taget en ny og fuldt moderne station i brug.

Rottebekæmpelsen foretages i købstæderne ved giftudlægning to gange årligt og iverd efter behov. Også i landkommunerne er rottebekæmpelsen adskillige steder velordnet og effektiv; et vanskeligt og ofte noget forsømt område synes dog den bygningsmæssige rottesikring af landejendommene at være.

Vaccination.

Embedslægerne har i købstæderne vaccineret 282 børn mod *kopper* og på landet 1133. Komplikationer af betydning forekom ikke.

Også de praktiserende læger koppevaccinerede en del børn og revaccinerede nogle voksne. 4 børn fritoges fra koppevaccination.

Calmettevaccination udføres af nogle af de praktiserende læger og i stort omfang af tuberkulosestationen (se side 22).

Difteri- og stivkrampevaccination foretages med blandingsvaccine af de praktiserende læger og som regel i forbindelse med helbredsundersøgelserne af småbørn under 7 år. I byerne, hvor de fleste småbørn kommer regelmæssigt til disse undersøgelser, er vaccinationen bedst gennemført, idet kun ca. 8 % ikke var difterivaccineret, når de kom i skole. På landet, hvor en langt mindre del af børnene kommer til helbredsundersøgelse, fandt skolelægerne i år, at 14 % af børnene ikke var difterivaccineret, medens dette for to år siden kun var tilfældet for 7 % af skolebørnene. Difteri og stivkrampe er så farlige sygdomme, at det er meget risikabelt, dersom forældrene forsømmer at få deres børn vaccineret, og skolelægerne retter derfor nu en opfordring til de pågældende hjem herom.

30 voksne blev vaccineret med blandingsvaccine og 4 med difterivaccine alene. 75 personer blev vaccineret med stivkrampevaccine.

Kighostevaccination udførtes af de praktiserende læger på knap 400 børn.

Mod andre sygdomme (tyfus, paratyfus, pest, kolera m. v.) er vaccination kun foretaget i få tilfælde på folk, der skulle rejse udenlands.

Desinfektion.

I anledning af tuberkulose udførtes desinfektion 3 gange for offentlig regning som formalindesinfektion.

ÅRSBERETNING FOR THISTED AMTS TUBERKULOSESTATIONER

VED

GEORG BINDSLEV
OVERLÆGE, DR. MED.

MOGENS HOLM
AFDELINGSLÆGE

CENTRAL

Krabbesholm sanatorium, Skive.
Lægerne træffes på telefon Skive 1075.

NYKØBING MORS

Sygehuset; stationens telefon: Nykøbing 574.
Konsultation: hver fredag kl. 10—12
1. og 3. torsdag i hver måned, kl. 15—16½.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver mandag kl. 17—18.
Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Nykøbing 810.
Overlægen træffes (på tub. stationen) **for forespørgsler:**
1. onsdag i hver måned, kl. 13½—14½.

VESTERVIG

Sygehuset.
Konsultation: 1. torsdag i hver måned, kl. 10—11.
Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Nykøbing 810 eller 574.

THISTED

Sygehuset; stationens telefon: Thisted 448.
Konsultation: hver mandag kl. 10½—12½.
2. og 4. torsdag i hver måned, kl. 14½—16.
Eftersyn af tuberkulinprøver, BCG-vaccination m. v.:
hver fredag kl. 17—18.
Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Thisted 879.
Overlægen træffes (på tub. stationen) **for forespørgsler:**
1. onsdag i hver måned, kl. 16—17.

FJERRITSLEV

Sygehuset.
Konsultation: 4. tirsdag i hver måned, kl. 10—11.
Sygeplejersken træffes iverigt på telefon Thisted 879 eller 448.

Tuberkulosestationerne er lukkede: søn- og helligdage
grundlovsdag efter kl. 12
juleaftensdag
mellem jul og nytår

Bestyrelsens formand: amtmand *H. Egedorf*, Thisted.
Leder: overlæge, dr. med. *Georg Bindslev*.
Afdelingslæge: *Mogens Holm*.
Reservelæge: *Klavs Chievitz*.
Regnskabsfører: amtsfuldmægtig *Nissen*, amtskontoret, Thisted.
Sygeplejerske frk. *M. Brøgger*, Thisted, telefon 879.
Sygeplejerske frk. *K. Andersen*, Nykøbing M., telefon 810.

Stationsarbejdet omfatter Thisted amtslægekreds, herunder købstæderne Nykøbing Mors og Thisted, med et samlet indbyggerantal på 86660. Der holdes faste konsultationer i *Nykøbing, Vestervig, Thisted og Fjerritslev*.

Samlet antal fastavertede lægekonsultationsdage	Stationen i				hele Amter
	Nykøbing	Vestervig	Thisted	Fjerritslev	
	71	12	72	11	166

Det samlede antal konsultationer i 1954 var 9803 — konsultationerne fordeler sig på de 4 distrikter og for hele amtet som vist i følgende tabeller.

Antal konsultationer.

Tuberkulosestationen i		1954	1953	1952	1951	1950	1949
Nykøbing	Land	1448	1946	1461	1105	1073	977
	by	1244	1916	1162	1022	1158	1617
	række-us.	677	803*)	2527	1005	409*)	4420
	Ialt:	3369	4665	5150	3132	2640	7014
Vestervig	Land	363	216				
	række-us.	45	51*)				
	Ialt:	408	267				
Thisted	Land	2722	3950	3149	2893	2845	4748
	by	1120	1930	1539	1017	1434	2374
	række-us.	1886	2136*)	2114	1569	1683*)	7896
	Ialt:	5728	8016	6802	5479	5962	15018
Fjerritslev	Land	247	85				
	række-us.	51	57*)				
	Ialt:	298	142				
Tilsammen Thisted amt	Land	4780	6197	4610	3998	3918	5725
	by	2364	3846	2701	2039	2592	3991
	række-us.	2659	3047*)	4641	2574	2092*)	12316
	Ialt:	9803	13090	11952	8611	8602	22032

*) uden folkeundersøgelsen.

Nedgangen i konsultationstallet i forhold til 1953 skyldes for en stor del, at i 1953 foregik folketuberkuloseundersøgelsen med deraf følgende talrige extraindkaldelser til supplerende undersøgelse på tuberkulosestationerne.

På grund af ændringer i tuberkulosestationernes årlige indberetning til Sundhedsstyrelsen bortfalder årberetningens hidtidige opgørelse over nyhenviste. Den erstattes med følgende oversigt, hvor en og samme person kun indgår een gang pr. kalenderår.

Antal undersøgte personer.

	by	land	ialt
Børn (under 15 år)	1039	383	1422
Mænd, 15 år eller over	513	1046	1559
Kvinder, 15 år eller over . .	648	747	1395
Ialt: 2200	2176	4376	

Foranledningen til undersøgelsen af de 2954 voksne.

Tidligere konstateret tub. sygdom	254
symptomer	767
tuberkuløst milieu	309
obligatorisk undersøgelse (række-us.)	1315
andre forhold	309

I 1954 er, sammenlignet med foregående år, fundet følgende tilfælde af lungetuberkulose:

	1954	1953	1952	1951	1950	1949
+ TB i expectorat (direkte eller ved dyrkning)	6	14	18	10	29	23
+ TB i ventrikelskyllevand	7	8	7	3	21	12
lukket aktiv lungetuberkulose	2	0	1	5	10	6
Ialt:	15	22	26	18	60	41

Fordeles de 15 nye aktive tilfælde af lungetuberkulose efter de forhold, der har givet anledning til undersøgelsen, fås følgende skema:

Anledning til undersøgelsen	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Symptomer	7*)	17	18	11	20	25
tuberkuløst milieu	0	2	7	2	10	11
folkeundersøgelsen 1950	0	0	0	4	25	—
folkeundersøgelsen 1953	5	2	—	—	—	—
anden rækkeundersøgelse	2**)	1	1	1	1	1
anden tuberkulose ell. tidl. tuberkulose	0	0	0	0	4	4
anden årsag	1	0	0	0	0	0

*) heraf 4 konstateret andetsteds.

**) heraf 1 konstateret andetsteds.

Tabellen viser den store betydning, som folketuberkuloseundersøgelse samt anden rækkeundersøgelse har for konstateringen af nye tilfælde af lungetuberkulose.

I 1954 er desuden fundet 13 tilfælde af extrapulmonal tuberkulose (heraf 12 konstateret andetsteds, på hospitalsafdelinger etc.). Tilfældene er medregnet i efterfølgende oversigt.

Andre lidelser hos de undersøgte.

2 adenitis colli	6 pleuritis
2 Boeck's sarcoid	6 pleuritisrest
3 bronchiectasia	12 pneumonia
2 bronchitis	17 pneumonirest
7 diabetes mellitus	1 pneumonokoniosis
1 ectasia aortae	3 pneumothorax artificialis, seq.
6 ectasia cordis	3 pneumothorax spontaneus
1 empyema pleurae	1 pulmetomia, seq.
7 erythema nodosum	2 salpingitis tub.
5 fibrosis pulmonum	1 spondylitis tub., seq.
1 infiltratio miliaris pulm.	3 stasis pulmonum
34 infiltratio pulmonis	1 tub. cavi nasi
1 lobectomia inf., seq.	1 tub. endometrii
3 lymfomata hilorum	4 tub. glandularum colli
1 meningitis tub.	1 tub. lymfoglandularum
6 morbus cordis	1 tub. pedis
1 operatio thoracoplastica, seq.	25 tub. pulm., vetus
1 ostitis tub. articul. coxae	

I de følgende 2 tabeller gives en oversigt over tuberkulosen i Thisted amt.

Tuberkuloseregister for Thisted amt.

	Tub. pulm.	Anden tub.	Ialt
Patienter overført fra 1953	178	32	210
Tilgået tuberkuloseregistret i 1954	2	0	2
Patienter, hvis sygdom er konstateret i 1954	15	13	28
Patienter, som er tilflyttet i 1954	4	0	4
Patienter, som tidligere er registreret som tub. pulm., nu registreret som anden tuberkulose	+1	+1	0
Patienter, som tidligere er registreret som anden tu- berkulose, nu registreret som tub. pulm.....	0	0	0
Ialt indgået i tuberkuloseregistret	198	46	244
Udgået af tuberkuloseregistret ved årets udgang:			
Helbredt	16	8	24
Fraflyttet	9	1	10
Døde af tuberkulose	3	0	3
Døde af anden årsag	1	1	2
Ialt udgået af tuberkuloseregistret	29	10	39
Overført til 1955	169	36	205

Af de 5 patienter (4 med tub. pulm. og 1 med extrapulmonal tuberkulose), som døde i 1954, havde stationerne forinden kendskab til de 3. Det sker altså stadig, at tuberkulosestationerne for flere patienters vedkommende først får besked gennem dødsanmeldelsen. Dette forhold må derfor indskærpe nødvendigheden af henvisning til undersøgelse på tuberkulosestation, hvis der er selv de ringeste symptomer, der kan tyde på tuberkulose. Tidlig diagnose har også i høj grad betydning derved, at den muliggør hurtig og grundig undersøgelse af den syges milieu, hvorved atter nye tilfælde vil kunne findes.

Oversigt over tuberkulosepatienter i Thisted amt 31. decbr. 1954.

1. Lungetuberkulose, +TB i 1954:					
	Mænd	Kvinder	Drenge	Piger	Ialt
Expectorat +TB	20	5	0	0	25
Ventrikelskyllevand +TB	11	10	0	1	22
tilsammen	31	15	0	1	47
2. Lungetuberkulose, tidligere +TB:					
Sidst bacillær i 1953.....	17	18	0	1	36
Sidst bacillær i 1952.....	10	13	0	0	23
Sidst bacillær i 1951.....	15	10	0	1	26
TB påvist før 1951.....	12	20	0	1	33
tilsammen	54	61	0	3	118
3. Lungetuberkulose, TB aldrig påvist:					
Aktiv i 1954.....	1	0	1	0	2
Aktiv i 1953.....	0	0	0	0	0
Aktiv i 1952.....	1	0	0	1	2
tilsammen	2	0	1	1	4
Lungetuberkulose ialt	87	76	1	5	169
4. Anden tuberkulose:					
Pleuritis serosa primaria.....	3	2	0	0	5
Andre tub. sygdomme	9	18	4	0	31
tilsammen	12	20	4	0	36
Tuberkulosepatienter ialt	99	96	5	5	205

Det fremgår af tabellen, at tuberkulosestationerne i 1954 har fået forbindelse med 31 af de patienter, der i Thisted amt er lidende af extrapulmonal tuberkulose; det er lidt flere end i de 2 foregående år, men de 31 repræsenterer sandsynligvis endnu ikke det virkeligt eksisterende antal. I denne forbindelse erindres de praktiserende læger

og sygehusene om den pligt, de siden 1. januar 1951*) har til at anmelde ikke alene tilfælde af lungetuberkulose, men også alle tilfælde af extrapulmonal tuberkulose. såsnart de er konstateret, til amtets centraltuberkulosestation, Krabbesholm sanatorium pr. Skive.

Følgende tabel viser en opgørelse pr. 10000 indbyggere:

Åbne tilfælde af lungetuberkulose (exp. + TB)	1954	1953	1952	1951	1950	1949
	2,9	4,0	5,0	5,1	6,2	5,8
Døde af lungetuberkulose.....	0,35	0,8	0,35	1,3	0,7	1,9

De bacillære tilfælde i amtet er såvidt muligt alle typebestemt. Tuberkulosestationerne har kendskab til 8 patienter med *bovin* infektion, deraf ingen nykonstaterede i 1954.

Af de i 1954 i registret indgæede 15 nye tilfælde af aktiv lunge-tuberkulose er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 2 af de 15 tilfælde var uden husstand; de resterende fandtes i 13 husstande med ialt 62 personer, hvoraf de 55 er blevet undersøgt, d. v. s. 89 %.

Af de 13 nye tilfælde af extrapulmonal tuberkulose i 1954 er ingen fraflyttet amtet. Tilfældene fordeles i husstande som følger: 3 af de 13 tilfælde var uden husstand, de resterende fandtes i 10 husstande med ialt 26 personer, som alle er undersøgt, d. v. s. 100 %.

Oversigt over arbejdet på stationerne i 1954.

Til sammenligning anføres tallene fra de foregående år.

	1954	1953	1952	1951	1950	1949
Røntgengennemlysninger ..	5686	7862	5551	4928	5193	7980
Skærbilledfotograferinger .	1196	1264*)	1627	895	1066*)	2921
Røntgenfotograferinger	891	1167	846	835	1685	832
Tomografier	7	2	7	9	24	24
Expektoratundersøgelser	346	450	326	224	333	443
Ventrikelskyllevandsunders. .	230	215	160	145	163	102
BCG-vaccinationer****)	314	332****)	574****)	401****)	898**)	2648
Gennemlysn. pr. 10000 indbg.	657	908	643	570	598	922
Røntgenfoto pr. 10000 indbg.	103	136	98	97	194	96

*) uden folkeundersøgelsen.

**) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af ca. 5000 skolebørn.

***) Desuden i samarbejde med skolelæge Westh og Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

****) Desuden i samarbejde med Statens Serum-institut vaccination af en del skolebørn.

*) Jvfr. Sundhedsstyrelsens »Cirkulære til landets læger vedrørende anmeldelse af tuberkulose« af 19. december 50. I cirkulæret bemærkes, at praktiserende læger, der stiller diagnosen tuberkulose, fritages for at udfylde anmeldelsesblanketten, såfremt patienten strax henvises til nærmere undersøgelse og behandling på tuberkulosestation, specialafdeling eller hos speciallæge.

De henviste patienters læger har fået meddelelse om resultatet af alle undersøgelser, og følgende forholdsregler er blevet anbefalet:

10	patienter:	indlæggelse på hospital
24	—	: indlæggelse på sanatorium
0	—	: indlæggelse på børnesanatorium

Sygeplejerskerne har foruden selve stationsarbejdet udført et betydeligt arbejde ude i amtet blandt tuberkuloseramte familier og i familier under observation for tuberkulose.

Der er aflagt 925 hjemmebesøg, med 1229 konsultationer.

Der er foranlediget desinfektion i 4 hjem. Stationerne har udlånt 2 desinfektionssæt og har udleveret 13 liter sapoformol.

Til slut vil tuberkulosestationerne rette en tak til de praktiserende læger for godt samarbejde. Det er lægernes henvisning af patienter med de mindste mistænkelige symptomer, der giver os mulighed for at finde frem til tilfælde med begyndende lungetuberkulose.

I juli 1954 døde læge *Knud Westh*, som ledede Thisted amts tuberkulosestationer fra deres oprettelse i 1930, indtil nyordningen trådte i kraft 1. januar 1949. Under vanskelige forhold arbejdede dr. Westh energisk med tuberkuloseproblemerne i Thisted amt.

De hygiejniske forhold

A. Købstæderne

Sundhedskommissionernes virksomhed.

Sundhedsvedtægten for *Thisted* købstad er stadfæstet 22. novbr. 1919 med ændringer af 7. marts 1927. Et tillæg angående mælk og fløde stadfæstedes 4. novbr. 1947. Regulativet for kødkontrol er stadfæstet 21. april 1934 med ændringer af 14. oktbr. 1938. — Et forslag til en ny sundhedsvedtægt indsendtes i december 1953 til indenrigsministeriets godkendelse, men er endnu ikke færdigbehandlet.

Sundhedskommissionen har holdt 2 møder og behandlet 22 sager. Af principiel interesse var et andragende om anvendelse af filtrationssystemet »Siva« ved kloakering af en byggemoden havekoloni. Efter at sagen havde været forelagt sundhedsstyrelsen, blev andragendet afslået under hensyn til jordbundsforholdene omkring Thisted, hvor kalken kun dækkes af et tyndt muldrag. Ved nedsivning af kloakvand gennem spalter og revner i kalken ville grundvandet let kunne forurennes.

Boligtilsynet har ikke behandlet sager i 1954.

Sundhedsvedtægten for *Nykøbing M.* købstad er stadfæstet 2. juli 1927, og et tillæg angående mælk og fløde stadfæstedes 11. juli 1951. Bekendtgørelsen om indenrigs kødkontrol af 15. oktbr. 1949 er stadfæstet som gældende for Nykøbing M. kommune 16. maj 1950. Den 27 år gamle sundhedsvedtægt er stærkt forældet, hvorfor sundhedskommissionen i 1949 sendte udkast til en ny til byrådet, hvor det siden har hvilet.

Sundhedskommissionen har holdt 4 møder og behandlet 15 sager. En sag angående mangelfuld renlighed på mejeriet »Engholm« blev afsluttet med en bøde. I forbindelse med Statens Vandløbsudvalg behandledes en sag om et større kommunalt kloakprojekt. Sundhedskommissionen nedlagde forbud mod beboelse af børn i en overbefolket lejlighed, medens boligtilsynet ikke har haft sager til behandling.

Drikkevandsforsyningen.

I *Thisted* udvindes vandværksvandet fra 8 ca. 12 m dybe borer, hvorfra det uden rensning kan sendes ud i ledningsnettet. Vandets bakteriologiske kvalitet undersøges hyppigt, idet der i et par af borerne af og til har været påvist colibakterier. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 206 l (237 l) ; i 1937 var det 137 l.

I *Nykøbing M.* har vandværket 21 ca. 30 m dybe boringer beliggende i en eng, der i flere af årets måneder omdannes til en sø. Vandet iltes ved elektroblæser og passerer et sand- og koksfilter, som i årets løb delvis blev reorganiseret. 4 bakteriologiske vandanalyser i årets løb har været tilfredsstillende. Middelvandforbruget pr. indbygger pr. døgn var 279 l (295 l).

Kontrol med næringsmidler.

Kødkontrollen på byernes slagterier: det offentlige slagtehus og et andelssvineslagteri i hver by viser, at kvægtuberkulosen praktisk taget er udryddet. Trikiner er ikke påvist, men tinter fandtes i 44 tilfælde (35) og langt fra så hyppigt som for få år siden. Tinter påvistes hos 0,6 % af de Kreaturer (okser og fedekalve), som slagtedes i slagterierne i Thisted amt (1953: 0,4 %, 1952: 1 %, 1951: 1,5 %).

Mælkekontrollen i Thisted foretages efter sundhedsvedtægtens bestemmelser af 1948. Byen modtager gennem Thisted Andelsmejeri og privatmejeriet »Pasteur« mælk fra 54 besætninger. Forbruget af mælk og fløde pr. indbygger var 182 l (203 l). Gennem mejerierne forhandles børnemælk fra 3 besætninger, som dyrlægekontrolleres 2 gange månedlig. Mejeriernes og gårdenes børnemælkspersonale står under månedlig lægekontrol. — Af stadsdyrlæge N. Nørgaards beretning fremgår bl. a., at 159 køer udsattes p. gr. af yverbetændelse (168) og 20 p. gr. af andre sygdomme (12). Den smitsomme yverbetændelse viste sig for første gang i adskillige år lidt i tilbagegang. — Ved laboratoriekontrollen af producentmælken og de forhandlede mælke- og flødesorter viste den varmebehandlede sødmælk ret tilfredsstillende forhold, men kimantallet lå dog gennemgående for højt, og for ofte fandtes koliforme bakterier i mælken. For børnemælakens vedkommende fandtes i 93 % af prøverne et kimtal under 25.000 (93 %); colibakterier fandtes hyppigere end de foregående år, hvilket særlig var tilfældet for en besætnings vedkommende, hvor undersøgelserne viste, at flere af køerne udskilte colibakterier med mælken. I 33 prøver af børnemælk (4) fandtes hæmolytiske streptococcer. Flødens bakteriologiske kvalitet var gennemgående ret god. — Flaskerensningen var som i fjor nogenlunde tilfredsstillende, men $\frac{1}{4}$ af de undersøgte flasker viste sig dog dårligt rensede. — Som tidligere omtalt er der alt for mange udsalg og vogne om mælkesalget, ialt 33, som i gennemsnit kun dækker 240 indbyggere, medens ca. 600 indbyggere pr. salgsenhed anses for betydeligt mere rationelt og økonomisk. I mange af de små udsalg har de forhold, som mælken opbevaredes under, og den hygiejniske stan-

dard i det hele taget ikke været så god som ønskeligt. Det kan derfor fra lægelig side hilses med tilfredshed, at byrådets mælkeudvalg efter forhandling med mejerierne har planlagt at nedlægge halvdelen af salgsenheder, hvilket vil ske fra d. 1. juli 1955. Rationaliseringen betyder, at prisen på sødmælk kan nedsættes med 2 øre pr. liter.

Mælkekontrollen i Nykøbing foretages efter sundhedsvedtægtens bestemmelser af 1951. Byen modtager gennem Dueholm Andelsmejeri og privatmejeriet »Engholm« mælk fra 118 besætninger. Salget af sødmælk har været nedadgående i de sidste år, fra 150 l pr. indbygger i 1952 til 125 l i år. Børnemælk forhandles ikke. — Af stadsdyrlæge Søren Kristensens beretning fremgår bl. a., at 291 køer udsattes p. gr. af yverbetændelse (274) og 22 p. gr. af andre sygdomme. I 81 prøver af producentmælk fandtes hæmolytiske streptokokker. Smitsom kalvekastning optrådte ikke i år. Stadsdyrlægen påpeger, at det stadigvæk mange steder kniber med renholdelsen af malkemaskiner og spande, idet man undlader den nødvendige daglige rengøring med varmt vand og et anerkendt rensemiddel samt efterskylning med klorvand. — Ved laboratoriekontrollen viste reduktaseprøver af den varmebehandlede sødmælk sig fuldt tilfredsstillende, og kimantallet var under 50.000 i 93% af de undersøgte prøver (91 %). Der er i årets løb sket en kendelig forbedring af mælkens og flødens kvalitet, men kærnemælken er i bakteriologisk henseende endnu ikke god nok. Flaskerensningen var ligesom i fjor ret god, men 14 % af de undersøgte flasker var dog ikke tilfredsstillende. — Salget af mælk i Nykøbing sker fra 17 udsalg og 11 vogne, således at der pr. salgsenhed kun er 330 indbyggere i gennemsnit.

Mælkeudsalg, slagter- og viktualieforretninger efterses i købstæderne mindst 4 gange årlig af stadsdyrlægerne og politiet, som har paabudt modernisering af 3 tilberedningsrum og i talrige tilfælde påtalt manglende renholdelse og orden. *Restaurationskøkkener og -lokaler* efterses af politiet (111 eftersyn i Thisted), og *bagerierne* af fabrikinspektøren.

Kontrol med østers. Som tidligere omtalt påbegyndtes i 1947 forsøg med klorning af det vand, som fra Klosterfjorden ved Nykøbing M. ledes ind i »Limfjordsøsters-kompagniets« opbevaringsbassiner. Man tilsætter nu luftformig klor i en koncentration på 3 mgr. %, hvilket som regel er tilstrækkeligt. I årets løb udtoges 17 sæt vandprøver fra bestemte steder i bassinerne, hvoraf de 15 sæt viste sig tilfredsstillende. — Østerskompagniets arbejdere undersøges af kredslægen og kontrolleres i særdeleshed med henblik på smitsomme

tarmsygdomme (tyfus, paratyfus m. v.), som ikke er forekommet i beretningsåret.

Afløbsforhold, vandklosetter m. m.

I *Thisted* er hovedkloakledningens længde forøget med 100 m til 17.484 m. W.C.-sædernes antal var 2939.

Thisted har 4 hovedkloakudløb: et i byens østlige udkant, to i havnen og et i byens vestlige udkant, som tillige modtager spildevandet fra de bymæssige bebyggelser i Thisted landsogn og Tilsted. Dette er forsynet med et mekanisk renseanlæg taget i brug i 1953; det skal senere suppleres med et biologisk filter. De andre kloakker har ikke renseanlæg, hvorfor havnens vand forurenes stærkt. — Ved den nye søbadeanstalt har fjordens vand vist sig tåleligt godt under vestlig vind, medens badevandet ofte er stærkt og meget synligt forurenet, når vind og strøm kommer fra øst, hvor det urensede klokvand løber ud.

I *Nykøbing* er hovedkloakledningens længde forøget med 250 m til 13.681 m. W.C.-sædernes antal forøgedes med 75 til 2386.

Byens hovedkloak udmunder halvanden km nordøst for byens badestrand. I 1946 påbegyndtes et større, mekanisk rensningsanlæg, som dog ikke fuldførtes p. gr. af beredskabsarbejdernes standsning. I Klosterfjorden udmunder en større kloak 300 m øst for fiskerihavnen og nogle mindre kloakker fra slagteriet og Refshammer. I årets løb udarbejdedes projekt angående en udvidelse af sidstnævnte og et tidsvarende renseanlæg. Der foregår ingen badning i Klosterfjorden, men vandet er i perioder meget uappetitligt og kan under uheldige vindforhold genere Østerskompagniets virksomhed på Ørødde. »Helligåndsåen«, som udmunder i fiskerihavnen, fører nu kun engvand, efter at den for nogle år siden blev saneret for kloaktilløb.

Septiktanke og sivebrønde tillades i de to byer kun uden for de kloakerede områder og i meget få tilfælde.

Dag- og natrenovation.

I *Thisted* ophævedes natrenovationen for nogle år siden. Dagrenovationen behandles i et Dano-konverteringsanlæg, som toges i brug i 1949. Det ligger 3 km uden for byen ved et engdrag, som opfyldes med den formalede dagrenovation. I komposten udvikler der sig en sådan varme, at rotter ikke kan holde til i den. — I byen findes 2197 skarnkasser af standardstørrelse. De køres med låg på til Dano-anlægget og udskiftes med kasser, som er spulet rene. I årets løb behandledes 3229 tons dagrenovation på denne måde, som for byen betyder et stort hygiejnisk fremskridt.

I *Nykøbing* er skarnkassernes antal 3161. Indholdet tømmes i halvt lukkede vogne og køres til byens losseplads, som for tiden er beliggende ved Klosterfjorden. — Der findes endnu 242 latrintønder (260) i brug; natrenovationen køres i lukkede vogne til en cementbeholder 2 km uden for byen, hvor den midlertidig opbevares.

Destruktionsanstalter findes ikke i de to byer.

Bebyggelsesforhold og bolighygieine.

I *Thisted* opførtes 12 nye huse med ialt 13 lejligheder (1953: 54, 1952: 37, 1951: 17, 1950: 16, 1949: 75), deraf 2 2-værelses, 5 3-værelses, 4 4-værelses og 2 5-værelses lejligheder. Der nedlagdes 13 lejligheder i to gamle huse, som nedreves. Antallet af boliger forøgedes således ikke i år, — for første gang efter krigen. Under kommunens husvildeforsorg var 262 personer (1953: 252, 1952: 276, 1951: 290), hvoraf henved halvdelen boede i træbarakker.

Trods et livligt byggeri efter krigen, som har forøget lejlighederne antal med ca. 500, og til trods for, at byens befolkningstal kun er steget med godt 1000 siden 1939, er der stadig mangel på lejligheder, så at mange mennesker endnu må bo i usunde loftsrum og kældre. Som helhed er boligniveauet dog hævet betydeligt i de senere år.

I *Nykøbing* opførtes 65 nye lejligheder (1953: 28, 1952: 69, 1951: 26), hvoraf 7 2-værelses, 34 3-værelses, 20 4-værelses og 4 5-værelses lejligheder. Boligsituationen er trods de senere års byggeri endnu så dårlig, at den tidligere realskole, en gammel sparekassebygning og en del barakker anvendes som husvildeboliger.

I den gamle, centrale del af byen skorter det mange steder på lys, luft og almindelig renlighed i lejlighederne. Mange har ingen entré og intet spisekammer. I byens vestlige del, hvor flere gader ligger meget lavt, er der mange fugtige huse og ofte alvorlige oversvømmelser. Et kloakerings- og afvandingsprojekt er under forberedelse. — Gadernes renlighed lader meget tilbage at ønske, hvilket til dels skyldes den gammeldags form for dagrenovation, som endnu anvendes.

Begge byer har velindrettede offentlige legepladser.

Der er ikke sket ændringer af kirkegårdene. Krematorier findes ikke i *Thisted* amt.

Skolevæsenet.

I *Thisted* var ved årets udgang antallet af skolesøgende børn 1623 (1534). Borgerskolen havde 1116 elever (1084) og gymnasiet (incl.

mellemsskole og realklasser) 507 (450), hvoraf 181 udenbys boende. I borgerskolen var antallet af børn pr. klasse 27,9 (25,7).

Både borgerskolen og gymnasiet er i de senere år udvidet betydeligt og har gode lokaleforhold. Begge skoler mangler dog endnu nogle undervisningslokaler og en gymnastiksal. Gymnasiet har stadig måttet benytte den nedlagte realskoles gymnastiksal, hvor der ikke er brusebad, og som i enhver henseende er utidssvarende.

Af skolelægens beretning for skoleåret 1953—54 fremgår bl. a., at 30 af de undersøgte 1543 børn var tuberkulinpositive efter gennemgået tuberkuløs infektion, og at det store flertal af de øvrige børn var calmettevaccineret. 153 børn henvistes af skolelægen til behandling hos deres læge. Der henvises iøvrigt til den skematiske oversigt over skolelægenes virksomhed side 37.

Skoletandpleje er siden 1940 udført af byens tandlæger efter forældrenes valg. Der foretoges i skoleåret 1953—54 3351 tandfyldninger, 125 rodbehandlinger, 76 tandrensninger, 835 tandudtrækninger og 161 andre behandlinger, ialt 4548 behandlinger (3831). Udgifterne var 30.964 kr. = 26,22 kr. pr. barn.

Intelligensmålinger og læseprøver foretages af en specialuddannet lærerinde. Særundervisning påbegyndtes i 1942 for svagtbegavede og i 1946 for læseretarderede (»ordblinde«) elever. Der undervistes i 1954—55 7 hjælpeklasser med ialt 89 elever og 56 læseretarderede børn fordelt i 12 hold.

I *Nykøbing* var ved årets udgang antallet af skolesøgende børn 1674 (1557). Folkeskolen havde 1203 elever (1116) og mellemsskole og gymnasium 471 (441). Skolevæsenet udbyggedes i 1952 og 1953 med 30 nye klasseværelser, en række særfaglokaler og 2 store gymnastiksale; man mangler endnu en gymnastiksal, som er projekteret. Der er indrettet lokaler til skolelæge og skoletandlæge, men sådanne er endnu ikke ansat. Nykøbing er den eneste købstad i landet, som ikke har skoletandpleje; og det må siges at være opsigtsvækkende, at man endnu 8 år efter, at skolelægeloven har påbudt ansættelse af skolelæger overalt, ikke er nået så vidt.

Særundervisning påbegyndtes efter sommerferien, og det vedtoges, at konsulenten for særundervisningen i amtets landkommuner, som er ansat fra nytår 1955, tillige skal arbejde i Nykøbing.

Skolebespisning gives i Nykøbing ved privat foranstaltning i januar—marts med 2 retter varm mad; 20 børn bespises daglig og 90 børn hver anden dag. I Thisted er der skolebespisning fra 1. november til 1. maj med 2 retter varm mad til alle børn, der ønsker det. I bespisningen, som gives ved kommunens foranstaltning, deltog i

foråret 311 og i efteråret 347 skolebørn foruden ca. 15 børn fra asylet.

Gymnastik, idræt og bade.

Begge byer har store idrætsforeninger og velindrettede stadion.

Nykøbings badestrand på Ørodde — kun 1 km fra byens centrum — er udmærket og veludstyret med badekabiner, toiletter, affaldskasser og vandværksvand. Under uheldige strømforhold forurenes vandet fra byens hovedkloak. På Refshammer fortsattes kystsikringen og beplantningen til en ny offentlig badestrand. Byens lejrplads ligger herved og er velordnet med klosetter, affaldskuler og vandværksvand. — I *Thisted* åbnedes i 1952 et kommunalt søbad på et velegnet areal ud for den nye kystvej. Der er udmærkede omklædningsforhold med toiletter og brusebad, et græsklædt areal ud mod fjorden og gode badebroer. Søbadet bliver meget benyttet, men vandet er desværre ofte slemt forurennet fra kloakudløbene i havnen og øst for den, hvor der ikke er rensningsanlæg.

Der er endnu *ingen offentlig varmtvandsbadeanstalt i de to byer*. *Thisted* byråd har hensat godt to hundrede tusinde kroner til dette formål, men der er i årets løb ikke sket fremskridt i planerne om at opføre en badeanstalt ved borgerskolen, til brug både for skolebørnene og publikum. I de to massage- og lysbadeanstalter gives renselsesbade i meget begrænset omfang. Andelsslagteriet og mejerierne har baderum til brug for personalet. — Efter at den private badeanstalt på mejeriet »Engholm« blev nedlagt i fjor, har *Nykøbing* ingen offentlig varmtvandsbadeanstalt. På Morsø Lysbadeanstalt gaves 1104 karbade og 149 brusebade. Morsø Jernstøberi har til sit personale — 4-500 mennesker — en udmærket indrettet badeanstalt, som desværre ikke er offentlig tilgængelig.

Omsorg for mindre børn.

Sundhedsplejerskernes virksomhed er omtalt side 15.

Lov om lægeundersøgelse af børn under 7 år benyttes meget i byerne.

Thisted Børnehjem, et statsanerkendt optagelseshjem med plads til 12 børn i alderen 0—4 år, har været fuldt belagt. Hjemmet trænger til en udvidelse og modernisering, som der er planer om.

Dronning Louises Børneasyl i *Thisted*, der drives som daghjem, og som tidligere søgtes af 20—25 børn, er i de senere år benyttet i mindre grad. Institutionen er over hundrede år gammel, og lokalerne, som har været i brug siden 1889, er utidssvarende. Under opførelse er en ny bygning i byens udkant, hvor asylet kan videre-

føres som børnehave med plads til 60 børn. Samtidig vil den private børnehave, som søges af ca. 40 børn, og som har arbejdet under ret primitive forhold, blive nedlagt.

Under tilsyn af Thisted børneværn var i 1954 102 børn efter forsorgslovens kap. VII og VIII (96) og 40 børn efter kap. IX (35).

Under tilsyn af Nykøbings børneværn var 111 børn efter forsorgslovens kap. VII (115). Antallet af børn inddraget under børneværnsforsorg iflg. lovens § 130, stk. 1, og § 131 var 17, og i henhold til § 130, stk. 2: 15.

I *Nykøbing* findes ingen asyler og børnehjem. I 1945 oprettedes en privat, statsunderstøttet børnehave med plads til 50 børn under udmærkede forhold. Den har til stadighed haft en venteliste på over hundrede, hvorfor det påtænkes at oprette endnu en børnehave i byen.

Omsorg for gamle, kronisk syge m. m.

Thisted alderdomshjem har plads til 60 personer og har været fuldt belagt det meste af året. En aldersrentebolig med 24 lejligheder var fuldt optaget og har en lang venteliste. I Krejbergers stiftelse bor 4 og i Håndværkerstiftelsen 10 personer.

Nykøbing alderdomshjem har plads til 88 personer og er fuldt belagt. I byen findes 7 private stiftelser med plads til ca. 75 personer.

Forsørgelsesanstalter, fattiggårde eller hjem for kronisk syge findes ikke i de to byer. De planer, som for år tilbage var fremme om et kronisk-sygehjem i Nykøbing og på herregården »Blidstrup« på Mors, synes opgivet. I amtet som helhed er der behov for et velindrettet plejehjem for kronisk syge.

Antabusudvalgene i Thisted (formand: amtslæge L. Folke) og i Nykøbing (formand: læge O. C. Ovesen) har fortsat arbejdet.

Erhvervshygieine.

Tilfælde af erhvervssygdomme er ikke anmeldt til embedslægerne.

Kvaksalveri

foretages i betydeligt omfang af »kloge mænd« og af kiropraktoren i Thisted, der også holder konsultation i Nykøbing. Retssager om kvaksalveri har ikke verseret i mange år.

B. Landkommunerne

Sundhedskommissionernes virksomhed.

En »Sundhedsvedtægt for landkommunerne på Mors« trådte i kraft i 1951 (stadfæstet 8. februar 1951), og »Sundhedsvedtægt for landkommunerne i Thisted lægekreds« trådte i kraft i 1952 (stadfæstet 17. juli 1952). Disse to *sundhedsvedtægter*, som tilsammen omfatter samtlige landkommuner i Thisted amt, er udarbejdet på grundlag af indenrigsministeriets normalsundhedsvedtægt 1948 og er praktisk taget enslydende.

Mælkevedtægter (tillæg til sundhedsvedtægten ang. mælk og fløde) findes i Hurup, Vestervig-Agger og Skyum-Hørдум kommuner, hvor konsummælken er under dyrlægekontrol. Sundhedskommissionen i Bedsted-Grurup kommune foreslog indførelse af en mælkevedtægt, men det blev ikke vedtaget i sognerådet.

Om *sundhedskommissionernes virksomhed* indhentes skematiske beretninger, hvoraf det fremgår, at 31 af landkommunernes 52 sundhedskommissioner har holdt møder (1953: 31) og 8 (12) på anden måde haft sager til behandling. Ialt holdtes 47 møder (55). Der var således 14 sundhedskommissioner (9), der ikke viste livstegn i årets løb. 9 dyrlæger og 9 læger er medlem af sundhedskommissionerne — oftest formænd. Der er behandlet ialt 114 sager (133): om vandforsyning 30, afløb for spildevand 19, stalde og møddinger 7, latriner og w.c. 5, dagrenovation og lossepladser 2, mælkekontrol 11, handel med fisk 16, andre levnedsmidler 3, boliger 13, godkendelse af minkfarme 4, andre sager 4. Embedslægerne har deltaget i 8 sundhedskommissionsmøder og har medvirket i en række sager angående vandforsyningen, kloakanlæg og mælkekontrol.

Ligesom de 6 foregående år afholdt embedslægerne i efteråret et *møde for amtets sundhedskommissioner*. Mødets hovedemne var drikkevand, som belystes af kredslæge Stigaard: Vore brønde, stadsingeniør Baugarten Olsen, Thisted: Vandværker, og amtlæge Folke: Vandværksundersøgelser i Thisted amt. Mødet havde ca. 100 deltagere (sundhedskommissionsmedlemmer, vandværksbestyrere og andre indbudte), og foredragene fulgtes af en livlig diskussion.

Drikkevandsforsyningen.

Alle vandværker anvender grundvand og er forsynet med automatisk pumpe og hydrofor undtagen Sundby Mors og Gøttrup vandværker, som har højdeholdere. Enkelte vandværker ilter og filtre- rer vandet (Klitmøller, Snedsted, Hurup, Solbjerg, Sundby Mors),

medens langt de fleste kan anvende råvandet, som det er. Der anlagdes ikke nye vandværker i år, men nogle blev udvidet med nye boringer og større maskinkraft.

I disse år udvides mange vandværker, bl. a. med nye boringer, og der må lægges vægt på, at det foregaar under sundhedskommissionernes og embedslægernes hygieiniske kontrol. Bl. a. for at styrke disse bestræbelser, henledte amtsrådet i december sognerådernes opmærksomhed på indenrigsministeriets cirkulære af 10. oktbr. 1941 vedr. medvirken fra kommunernes side til oprettelse af private vandværker.

I sundhedsvedtægterne er det bestemt, at vandværkernes vand skal undersøges bakteriologisk og kemisk 1 gang årlig. Fremgangsmåden ved indsendelse af vandprøver var i år den samme, som omtaltes i medicinalberetningen for 1953. I amtets landkommuner findes 92 egentlige vandværker foruden 4 småanlæg, som kun forsyner nogle få husstande. Ved årets udgang forelå vandanalyser fra 91 vandværker, medens der manglede vandprøve fra Boddum vandværk. Resultaterne af de bakteriologiske analyser anføres i uddrag i nedenstående tabel VII. De kemiske analyser er ikke medtaget, men det bemærkes, at disse i adskillige tilfælde var vejledende ved vandprøvernes bedømmelse.

Tabel VII.

**Oversigt over vandanalyser i 1954
fra vandværker i Thisted amts landkommuner.**

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds	Ialt
Antal undersøgte vandværker	60	31	91
Antal vandprøver	75	33	108
<i>Antal vandværker med:</i>			
Kimtal 0	4	2	6
Kimtal under 100 (incl. ovenst.)	48	15	63
Kimtal mellem 100 og 1000	10	8	18
Kimtal over 1000	2	8	10
Påvist colibakterier	0	2	2

Lige ved $\frac{2}{3}$ af vandværkernes vand viste sig ved de bakteriologiske og kemiske prøver velegnet som drikkevand. $\frac{1}{5}$ kunne betegnes som mindre godt drikkevand, og $\frac{1}{6}$ var uegnet som drikkevand, omend risiko for sundhedsfare kun fandtes i prøver fra to vandværker. Disse og enkelte andre vandværkers forhold giver anledning til nærmere omtale.

Ved *Frøstrup* vandværk, som i fjor viste for høje kimtal, anlagdes

to nye boringer, hvorfra vandprøver var ret tilfredsstillende i bakteriologisk henseende. Ved den kemiske undersøgelse fandtes ammoniak og fosforsyre, som efter alt at dømme ikke skyldes forurening med overfladevand, men stammer fra nedbrydning af organiske stoffer i jordlagene, som er gammel havbund.

Vandprøver fra *Møllevang* vandværk i Thisted landsogn viste for høje kimtal og må holdes under fortsat observation.

I *Sjørøring* nedlagdes det mindste af byens to vandværker. Vandprøver fra det andet vandværk viste kemiske tegn på forurening, som sandsynligvis stammer fra byens mangelfulde kloaksystem.

Hurup vandværk forsynedes med et filter til fjernelse af vandets jernindhold. To af vandværkets boringer er ikke sikre i bakteriologisk henseende, hvorfor man stadig arbejder på forbedring af forholdene.

Tæbring vandværk, som ikke tidligere har vist sig forurenede, frembød i juli meget høje kimtal og indeholdt colibakterier. Man påbød kogning af vandet indtil et brud på hovedledningen var udbedret. En ny prøve i august viste nogenlunde tilfredsstillende vand.

Størst vanskelighed har man — som omtalt i tidligere årsberetninger — haft med Ø. *Jølby* vandværk, hvis vand i mange Aar har været forurenede, og hvor man har gjort adskilligt for at sanere forholdene. Da der i november påvistes colibakterier, påbødes kogning af vandet. Ved hjælp af fluorescein, kogsalt og farvestoffet Ponceau har man undersøgt, om der var forbindelse til vandværkets boring fra en gammel brønd, hvis ejer har modsat sig at få den tilkastet, og fra et større »jordfaldshul« i nærheden. Noget sikkert er ikke påvist, og man rådfører sig nu med en vandværksingeniør.

Mejeriernes brugsvand undersøges efter sundhedsvedtægtens bestemmelse på tilsvarende måde. Af amtets 33 landmejerier får 3 deres vand fra stedets vandværk, medens de øvrige har egne brønde eller boringer. Vandprøver fra 27 mejerier viste fuldt tilfredsstillende brugsvand, medens 4 havde for høje kimtal og 2 indeholdt colibakterier; i begge tilfælde forbød man vandets anvendelse til mejeri- og husholdningsbrug uden forudgående kogning.

Brøndene i landkommunerne har ikke været genstand for systematisk undersøgelse. På opfordring har embedslægerne år efter år undersøgt adskillige, der så godt som alle har været uforskriftsmæssige og forurenede. På Mors indeholdt vandprøver fra 3 brønde alle coli, og i Thisted lægekreds var det samme tilfældet for brøndene ved 2 skoler. Boringen ved Visby Præstegård viste sig forurenede så stærkt, at man måtte anlægge en ny.

Afløbsforhold.

I Thorup udførtes et nyt kloakanlæg, og i Snedsted, Hurup og Ydby foretoges betydelige udvidelser. Der er udarbejdet projekter til kloakanlæg i Klitmøller, Tæbring og Sundby Mors. Der mangler kloakering i den østlige del af Sjørring i vandværkets nærhed, hvor det er meget tiltrængt.

Der toges prøver fra kloakrenseanlægene i Vesløs, Heltborg, Klitmøller, Villerslev og Hvidbjerg.

Der udføres mange w.c.-installationer på landet i disse år, og opmærksomheden henledes atter på, at tegninger og oplysninger om kloakledningens og en eventuel sivebrønds afstand fra nærmeste drikkevandsbrønd, sivebrøndens dybde og septiktankens konstruktion skal forelægges Sundhedskommissionen til godkendelse.

Kontrol med næringsmidler.

De fleste landmejerier forhandler *konsummælk*, enkelte som rå sødmælk, men de fleste varmebehandlet ved langtids- eller høj-pasteurisering. I Hurup og Vestervig forhandles børnemælk, og konsummælken her og i Skyum-Hørdum kommune er under dyrlægekontrol. Laboratoriekontrollen udføres af mælkelaboratoriet i Thisted.

Ifølge de fælles sundhedsvedtægter for amtets landkommuner skal sundhedskommissionerne lade foretage hyppig laboratorieundersøgelse af konsummælk og -fløde. Sådanne prøver er tidligere kun indsendt til undersøgelse, når der forelå klager over mælken. Embedslægerne forhandlede først på året med sundhedskommissionerne og politimestrene om en ordning, hvorefter landpolitiet 4 gange årlig indsender prøver af konsummælk og -fløde fra samtlige mejerier på landet til undersøgelse i stadsdyrlægernes laboratorier i Thisted og Nykøbing. Foranstaltningen har allerede vist sig nyttig, og man påtænker til næste år at tage noget hyppigere prøver.

Kødkontrollen fungerer tilfredsstillende.

I Thisted politikreds efterser landpolitiet slagter- og viktualieforretninger, restaurationer og mælkeudsalg, medens sådanne eftersyn ikke foretages af politiet i Hassing-Refs herreder.

Skolevæsenet.

Ifølge amtsskolekonsulentens beretning var der i amtets landkommuner ved årets udgang 9.851 undervisningspligtige børn, en stigning paa 370 (1937: 8.878). Der fandtes 3 kødstadordnede skoler, hvoraf den ene (Vestervig) med mellemskole, og 135 landsbyordnede skoler med ialt 443 klasser, hvori gennemsnitsbørnetallet var 21. Desuden findes private mellem- og realskoler i Fjerritslev, Hurup og Hvidbjerg samt 9 friskoler. Skolevæsenet lider stadig under en meget følelig mangel på lærerkræfter, idet 38 af embederne, d. v. s. hvert syvende var ledigt ved årets udgang.

I årets løb fuldførtes nye skoler i Redsted (sognegård), Sindbjerg og Vorupør samt en udvidelse af Agger skole. Under opførelse var endvidere nye skoler i Vejerslev-Vils, Sennels, Galtrup-Ø. Jølby, Tøving, Ydby, Vigsø, Jestrup, Visby, Skjoldborg (sognegård), Tødsø og Frøslev.

Som konsulent for særundervisningen er fra nytår 1955 ansat skolepsykolog K. J. Mønster.

Der er *skolelæger* ved alle skolerne. I årets løb undersøgtes 7.944 børn, hvilket er noget mindre end tidligere. Efter henved et års sygdom døde skolelæge Knud Westh, Thisted, den 21. Juli. Dr. Westh var ansat som heltidsbeskæftiget skolelæge og omfattede dette arbejde med stor interesse. Som hans efterfølgere er fra nytår 1955 ansat læge Poul Malmstrøm (i 1., 2. og 4. kreds, — heltidsbeskæftiget) og læge fru Birthe Jørgensen (3. kreds). — Af de undersøgte skolebørn var 14 % ikke differivaccineret (1953: 12 %, 1952: 7 %, 1951: 4 %). Som tidligere nævnt opfordrer skolelægerne de forældre, som har forsømt at få deres børn differivaccineret før de kom i skole, til nu at få det gjort. 2 % af børnene var tuberkulinpositive efter en gennemgået tuberkuløs infektion, medens 94 % var positive efter calmettevaccination. 7 % af skolebørnene henvistes til lægebehandling. Der henvises iøvrigt til den skematiske oversigt over skolelægernes virksomhed, tabel VIII. Skolelægerne har indtil videre sekretærhjælp til journalføring o. l., men det bør tilstræbes, at uddannede Sundhedsplejersker ansættes som medhjælp ved skolelægearbejdet.

Skoletandpleje fandtes tidligere i Fjerritslev og Skinnerup kommuner og vedtoges i år i Thisted landsogn og Hurup.

Tabel VIII.

Oversigt over skolelægenes virksomhed

i Thisted amt for skoleåret 1953/54

	Landkommunernes skolelægekredse:				Thisted købstad	Ialt	% af un- dersøgte
	I-IV	V	VI	VII			
<i>Skolelægerne</i>	Westh	Ovnbøl	Mørch	Gravgaard Mortensen	Else Kjær		
Tuberkulinpositive efter tuber- kuløs infektion	56	8	23	27	30	144	2
Calmettevaccinerede før skole- gangens begyndelse	347	156	834	315	503	2155	25
<i>Undersøgte elever</i>	4332	1085	1122	1405	1543	9487	
Calmettevaccinerede efter skole- gangens begyndelse	3528	296	176	938	980	5918	69
Tuberkulinnegative	8	121	92	173	51	445	5
Ikke difterivaccinerede	660	219	104	256	128	1367	14
<i>Antal elever med:</i>							
Sukkersyge		2	1		1	4	
Epilepsi	5	1		3	2	11	
Følger af børnelammelse	9	2		3	7	21	
Fodvorter	16	2		1	15	34	0,4
Parasitære hudsygdomme	3			11	4	18	
Hjertelidelser	11			1	3	15	
Asthma	21	3	1	1	8	34	0,4
Psykiske lidelser	2	1	1	2	7	13	
Udtalte taleforstyrrelser	9			7	4	20	
Nedsat synsevne (øjnlæge)	303	77	47	75	148	650	7
Synsevne under $\frac{6}{24}$		1				1	0,01
Nedsat hørelse	22	19	1	3	16	61	0,6
Usikker farvesans (12-årige)....	20	5	2	11	9	47	
Æggehvide i urinen	2		2	1	3	8	
Lyskebrok	19	14				33	
Holdningsfejl	27	2				29	
Andre kroniske sygdomme.....	32	17	1	3	10	63	
Børn med over 30 sygedage	22	36	3	3	37	101	
<i>Henvisninger til læge</i>	245	71	61	111	153	641	7

Omsorg for svangre og børn.

Adgangen til gratis undersøgelse under svangerskabet udnytttes i stigende grad på landet. Helbredsundersøgelserne af spædbørn og småbørn under 7 år benyttes gennemgående for lidt.

Der er ingen sundhedsplejersker på landet bortset fra Thisted landsogn.

Aas børnehjem, som blev udvidet og moderniseret i 1952, har plads til 32 børn i alderen 2—14 år og var fuldt belagt. Også Søndbjerg børnehjem, som er anerkendt til 36 børn i alderen 2—14 år, var fuldt belagt.

Omsorg for gamle og kronisk syge.

Der findes alderdomshjem i 20 af amtets 52 landkommuner. Halvdelen af disse alderdomshjem er opført eller udvidet og moderniseret efter krigen. Under opførelse var et alderdomshjem i Nors, og 4 kommuner har planer under forberedelse.

På det private hvilehjem i Hundborg opholder sig en del gamle og kronisk syge.

I det under socialministeriet oprettede alderdomshjem for baltiske flygtninge i Dragsbæk ved Thisted er der plads til 100 personer under udmærkede forhold.

Lægernes årsberetninger

er anvendt i de foregående afsnit og indeholdt i år kun nogle få supplerende oplysninger.

Medicinalpersonalet

Foruden sygehusenes personale (tabel VI) fandtes ved årets udgang:

	Læger		Jordemødre		Apote- kere	Tand- læger	Sundh.- pl.
	Kreds- læger	Prakti- serende	Distrikts- jordem.	Prakti- serende			
Thisted lægekreds	1	28	13	1	8	8	1
Morsø lægekreds	1	12	6	1	3	4	1
Amtslægekredsen	2	40	19	2	11	12	2

Skolelæge Knud Westh, Thisted, er afgang ved døden.

Læge Jørgen Skat Baastrup nedsatte sig i Thisted i kompagniskab med læge P. Schmitz.

Læge, fru Elin Marne Gjedsig Andersen nedsatte sig som praktiserende læge i Kettrup pr. Fjerritslev.

Læge Frederik Preben Peter Rosenberg Gamst, Nors, flyttede til Risskov.

Læge Aksel Kolstrup nedsatte sig i Nors i kompagniskab med læge H. Græsbøl.

Distriktsjordemoder, fru Elisabeth Nørgaard, Hillerslev, bevilgedes afsked p. gr. af alder.

Jordemoder, fru Mary Pedersen nedsatte sig i Thisted som privat praktiserende jordemoder.

Embedslægernes retslige virksomhed

I *Thisted lægekreds* afholdtes 31 lovmæssige ligsyn, hvoraf 4 gange ved selvmord, 17 gange ved ulykkestilfælde, 9 gange ved naturlig død og 1 gang, hvor døds måden ikke kunne fastslås. Lovmæssig ligåbning foretoges 1 gang.

Undersøgelse af personers sindstilstand foretoges 13 gange og af personers sundhedstilstand 6 gange.

19 personer undersøgtes for spirituspåvirkning.

Der er 35 gange udtaget blodprøver i paternitetssager og i 16 tilfælde afgivet erklæring vedrørende avlingstiden.

I arresten aflægges besøg efter tilkaldelse. 15 fanger har været under lægebehandling. Ved den i 1952 indførte almindelige undersøgelse af personer, der indsættes i arresthus, undersøgtes 71 fanger. Der blev herved ikke påvist nye, alvorlige sygdomme hos fangerne.

I *Morsø lægekreds* afholdtes 11 lovmæssige ligsyn, hvoraf 2 gange ved selvmord, 6 gange ved ulykkestilfælde og 3 gange ved naturlig død. Lovmæssig ligåbning foretoges 2 gange.

Undersøgelse af personers sindstilstand foretoges 4 gange og af personers sundhedstilstand 9 gange.

5 personer undersøgtes for spirituspåvirkning.

Der er 16 gange udtaget blodprøver i paternitetssager og i 10 tilfælde afgivet erklæring vedrørende avlingstiden.

I arresten aflægges besøg efter tilkaldelse. 4 fanger har været under lægebehandling. Ved den af fængselsvæsenet indførte alminde-

lige lægeundersøgelse undersøgtes 22 arrestanter. Der blev herved ikke påvist nye, alvorlige sygdomme hos fangerne.

Embedsmæssige eftersyn

Sammen med den farmaceutiske visitator har amtslægen efterset samtlige apoteker.

Jordemoderkonferencer afholdtes i Thisted, Hurup og Nykøbing.

Hygieiniske eftersyn har været foretaget ifølge instruks, dels på eget initiativ og dels i anledning af foreliggende sager, hvor der er afgivet erklæring til de respektive myndigheder: sundhedskommissioner, skolekommissioner, amtsskoledirektionen, de kommunale råd, amtet, sundhedsstyrelsen m. v. Følgende er efterset:

	Thisted lægekreds	Morsø lægekreds
Brønde	3	3
Vandværker	2	4
Afløbsforhold	5	9
Kloakanlæg	8	2
Boliger	12	1
Skoler	7	5
Alderdomshjem	6	2
Sygehuse	2	
Kirkegårdsudvidelser	1	1
Forskelligt	7	1

Indholdsfortegnelse:

I. <i>Befolkningsforhold.</i>	<i>Side</i>
Folkemængden samt antallet af fødte og døde	3
Fødslerne (ifølge jordemoderprotokollerne)	4
Oversigt over dødsfaldene	5
Dødsårsagerne	7
II. <i>Infektionssygdomme m. m.</i>	
Skematisk sygeliste for bykommunerne	8
Skematisk sygeliste for landkommunerne	9
Infektionssygdomme	10
Kønssygdomme	11
III. <i>Sygehusvæsen.</i>	
Belægningsforhold m. v. på amtets sygehuse.....	12
Sygehuse m. v.	13
IV. <i>Foranstaltninger mod sygdomme.</i>	
Hjemmesygepleje	15
Sundhedsplejersker	15
Rottebekæmpelse, vaccination	15
<i>Tuberkulosestationernes virksomhed (ved overlæge G. Bindslev og afdelingslæge M. Holm).....</i>	<i>17</i>
V. <i>De hygieiniske forhold.</i>	
<i>A. Købstæderne.</i>	
Sundhedskommissionerne	24
Drikkevandsforsyning	24
Kontrol med næringsmidler	25
Afløbsforhold	27
Dag- og natrenovation	27
Bebyggelsesforhold og bolighygieine	28
Skolevæsen	28
Gymnastik, idræt, bade	30
Omsorg for børn	30
Omsorg for gamle, kronisk syge m. v.	31
<i>B. Landkommunerne.</i>	
Sundhedskommissionerne	32
Drikkevandsforsyning	32
Oversigt over vandanalyser	33
Kontrol med næringsmidler	35
Skolevæsen	36
Skolelægenes virksomhed	37
Omsorg for svangre, børn og gamle	38
VI. <i>Medicinalpersonalet</i>	38
VII. <i>Embedslægenes retslige virksomhed og eftersyn</i>	39
Embedsmæssige eftersyn	40

UDGIVELSEN BEKOSTET AF THISTED AMTSRÅD